

Reaktiva hundar i Sverige

-En enkät till hundägare med reaktiva hundar

*Reactive dogs in Sweden
-A survey to dog owners with reactive dogs*

Emelie Ortenvik

Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Etologi och djurskydd - kandidatprogram
Uppsala 2022

Reaktiva hundar i Sverige. En enkät till hundägare med reaktiva hundar

Reactive dogs in Sweden. A survey to dog owners with reactive dogs

Emelie Ortenvik

Handledare: Maria Andersson, Sveriges lantbruksuniversitet, institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Examinator: Lena Lidfors, Sveriges lantbruksuniversitet, institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i biologi

Kurskod: EX0867

Program/utbildning: Etologi och djurskydd- kandidatprogram

Kursansvarig inst.: Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2022

Nyckelord: hundar, reaktivitet, etologi, djurvälstånd

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Abstract

Reactivity can be explained as an animal's sensitivity to environmental stimuli. Characteristics for reactivity in dogs are quick and intense reaction to different stimuli. The behaviours can be shown as aggression, fear, and excitement, such as barking, lunges and withdrawal. Reactivity is a personality in the dog and is strongly paired with fear. Many different factors may have an impact on the reactive behaviours in dogs. The aim of this study was to investigate some of them. Some of these are inadequate early socialisation, the owners experience and knowledge, their use of different training methods and previous experiences in the dogs. A big issue of reactivity in dogs are stress, which have a negative impact on dogs' welfare. It is also stressful for the owners to have a dog that react in a problematic manner since they are often misunderstood by the general public. The lack of understanding may make some owners feel isolated.

The study was done by an online questionnaire and 162 complete questionnaires were collected where the owners perceived their dog as reactive. Forty-two percent perceived their dog as "moderate reactive" and 43% considered that the reactivity was due to fear/insecurity. Many of the respondents had no knowledge about their dog's socialization at an early age since many of the dogs were rehomed or adopted. Fifty-seven percent of the dogs had experienced some kind of traumatic event, such as dog attacks, rough handle or abuse. As a source of information, the internet was most indicated, together with social media and different social platforms. Increased knowledge about reactivity in dogs, causes and symptoms, can help prevent reactive behaviours and will promote welfare in dogs.

Keywords: dogs, reactivity, ethology, animal welfare

Innehållsförteckning

Tabellförteckning	7
Figurförteckning	8
1. Introduktion	9
1.1 Inledning.....	9
1.2 Socialisering.....	11
1.3 Ägarnas kunskaper och informationshämtande.....	12
1.4 Träningsmetoder	12
2. Syfte	14
2.1 Frågeställningar	14
3. Material och metod	15
3.1 Enkätens utformning och distribution.....	15
3.1.1 Genomförande.....	15
3.1.2 Bearbetning av data.....	16
4. Resultat	17
4.1 Studiepopulation	17
4.2 Reaktivitet	17
4.3 Trauma och upplevd reaktivitet.....	19
4.4 Socialisering och reaktivitet	22
4.5 Varifrån hämtar ägarna information	23
4.6 Kunskap och erfarenhet.....	24
4.7 Träning	25
5. Diskussion	27
5.1 Upplevd reaktivitet	27
5.2 Samband mellan reaktivitet och socialisering i tidig ålder	27
5.3 Ägarens kunskaper och reaktivitet.....	28
5.4 Varifrån hämtar ägarna information	29
5.5 Träningsmetoder	30
5.6 Trauma.....	33
5.7 Etiska aspekter.....	34
5.8 Metodens för-och nackdelar	35
5.9 Studiens användbarhet och framtida forskning	36

5.10 Slutsats	37
Populärvetenskaplig sammanfattning	39
Tack.....	41
Referenser.....	42

Tabellförteckning

Tabell 1. Kategorier över vad ägarna tror är anledningen till att hunden var reaktiv.....	18
---	----

Figurförteckning

Figur 1. Svarsfrekvens på vad ägaren själv tror är anledningen till att hunden är reaktiv.	18
Figur 2. Översikt över ägares upplevda reaktivitet hos hunden då hunden var under nio veckor gammal respektive över nio veckor gammal vid hemkomst.	19
Figur 3. Procentuell fördelning över hundar som har eller inte har upplevt trauma	20
Figur 4. Svarsfrekvens på obehagliga/traumatiska händelser hunden varit med om.	20
Figur 5. Upplevd reaktivitet mellan de hundar som varit med om obehaglig/traumatisk händelse respektive de som inte varit med om obehaglig/traumatisk händelse	22
Figur 6. Upplevd reaktivitet i relation till mängd socialisering hos uppfödare	23
Figur 7. Upplevd reaktivitet i relation till socialisering hos uppfödare	23
Figur 8. Procentuell översikt av informationskällor	24
Figur 9. Användning av belöningsbaserade metoder	26
Figur 10. Användning av aversiva metoder	26
Figur 11. Upplevd reaktivitet i relation till om ägaren haft hund innan eller ej	25

1. Introduktion

1.1 Inledning

Reaktivitet kan förklaras som ett djurs känslighet för olika miljöstimuli (Sforzini *et al.*, 2009; Jones & Gosling, 2005) och kännetecknande för reaktiva hundar är att de reagerar snabbt och intensivt på olika stimuli (Lensen *et al.*, 2019). De kan reagera med olika typer av beteenden, såsom aggression, rädsla eller exalterat (Lensen *et al.*, 2019). Tidigare studier har även låtit stress, generell aktivitet, överdrivet skällande, nafsande efter barn samt tillgivenhetskrävande, få känneteckna reaktiva hundar (Hart and Miller, 1985; Mehrkam & Wynne, 2014).

I en studie av Arata *et al.* (2014) där man undersökte samband mellan olika beteenden visade det sig att egenskapen som de kallade ”reaktivitet mot stimuli” var starkast kopplad till olika aggressiva beteenden. Det som kännetecknade hundar som hade höga poäng på den egenskapen var även lättskrämda av bland annat plötsliga ljud och rörelser, plötsligt uppdykande djur och människor samt andra överraskande händelser (Arata *et al.*, 2014). Författarna kom fram till att hundar med höga poäng på ”reaktivitet mot stimuli” kunde delas in i två olika typer av hundar. Den ena typen är rastlös och reagerade på så gott som alla ljud och rörelser. Den andra typen var mindre aktiv men överreagerade på plötsliga stimuli, speciellt då de var avslappnade eller sov (Arata *et al.*, 2014). En hund som är mer aktiv och rastlös kan ha reaktiviteten som mekanism för att hantera långvarig stress (Lensen *et al.*, 2019).

Reaktivitet kan ses som en personlighet hos hunden (Jones & Gosling, 2005) och är starkt kopplat till rädsla då reaktivitet och rädsla kan förekomma tillsammans som en och samma personlighet i olika studier (Jones & Gosling, 2005; Dollion *et al.*, 2019). Personlighet hos hunden spelar stor roll för hundens beteende och är oföränderlig hos individen och oberoende av tid och situation (Dollion *et al.*, 2019).

I en finsk enkätundersökning av Tiira *et al.* (2016) med 3284 respondenter, svarade drygt 26% att deras hund visade allmän rädsla och ca 75% hade någon gång visat aggressiva beteenden såsom skälla, morra eller bita mot en annan hund. De fann

även att de hundar som visade mest rädsla också uppvisade mer aggressiva beteenden i olika situationer såsom möten med okända människor, hundar samt mot ägaren. Då rädsla kan yttra sig som aggression (Arata *et al.*, 2014; Tiira & Lohi, 2015) är troligtvis inte alla ägare medvetna om att hunden är rädd och risken finns att hunden omplaceras eller avlivas (Mikkola *et al.*, 2021). Det är också möjligt att en hund som uppvisar aggressiva beteenden kan lida av smärta vilket försämrar välfärden för hunden (Mikkola *et al.*, 2021).

Rädsla och ängslan hos hund är vanliga förekommande problembeteenden (Dreschel, 2010) och precis som aggressivitet hos hund påverkas både ägarens och hundens välmående och välfärd negativt utav dessa problembeteenden (Tiira & Lohi, 2015). Utsätts en rädd eller ängslig hund för dagliga rädslestimuli under lång tid utlöses stress-respons, vilket kan leda till kronisk fysiologisk stress eftersom hunden inte ges tid för återhämtning (Dreschel, 2010). En hund som lever med kronisk stress kan drabbas av förkortad livslängd (Dreschel, 2010).

Ägare till hundar med problembeteenden har rapporterat att de känner flera negativa känslor såsom ilska, stress, oro, frustration, skuld och ledsnad gällande problembeteendena (Buller & Ballantyne, 2020). Känslorna gällde både hunden direkt; man blir arg på den, men även över hela situationen och att man hade svårt att hitta bra information och hade svårigheter att lösa problemen (Buller & Ballantyne, 2020). I studien av Buller & Ballantyne (2020) visade det sig också att en del ägare till hundar med problembeteenden saknade förståelse från allmänheten och därav kände sig socialt isolerade. Detta går i linje med vad Mikkola *et al.* (2021) skriver, hundar med problembeteenden är inte riktigt accepterade i samhället. Dessutom kan människoriktad aggression hos hund leda till bitsskador (Tiira & Lohi, 2015) vilket ger allmänheten en negativ bild av hunden. Ägarna i studien av Buller & Ballantyne (2020) rapporterade också att de kände stress vilket kan kopplas till bland annat hjärt-och kärlsjukdomar, störningar i immunförsvaret samt i nervsystemet (Dreschel, 2010).

Rädsla och reaktivitet kan orsakas av flera faktorer, däribland finns inlärd erfarenheter och ärftliga egenskaper (Dollion *et al.*, 2018) men det är de miljömässiga faktorerna som troligen har störst påverkan (Tiira & Lohi, 2015). Brister i positiva och viktiga upplevelser hos den unga hunden och aversiva träningsmetoder är två kända väsentliga miljöfaktorer som påverkar allmän rädsla hos hund (Tiira & Lohi, 2015). Trots att aversiva träningsmetoder är kända att utgöra en risk för hundens välfärd, fortsätter många hundägare att använda sig av positiv bestraffning och negativ förstärkning i viss utsträckning (Todd, 2018). Anledningen till detta kan härröra till bristande kunskap då val av träningsmetod ofta hör samman med vilken kunskap ägaren besitter (Todd, 2018). Bristfällig

socialisering i tidig ålder är också en betydande faktor för hundens rädsla, men hunden kan även påverkas av obehagliga händelser oavsett ålder (Tiira & Lohi, 2015). Både socialisering och val av träningsmetod kan påverkas av ägarens kunskap och varifrån de finner information (Tiira & Lohi, 2015; Todd, 2018).

1.2 Socialisering

För att hunden ska få de bästa förutsättningarna i sitt liv är lämplig socialisering i ung ålder av största vikt (Sforzini *et al.*, 2009; Howell *et al.*, 2015). Socialisering hos hundar innebär att hunden utsätts för desensibilisering av till exempel olika djur, föremål och upplevelser som troligtvis kommer uppstå under hundens liv (Howell *et al.*, 2015). Desensibiliseringen innebär att valpen utsätts för de olika stimuli gradvis och det är viktigt att exponeringen sker på ett för valpen behagligt och positivt tillvägagångssätt (Howell *et al.*, 2015). Det är fördelaktigt att socialiseringsprocessen inkluderar många olika stimuli, såsom många olika ljud och såväl hundar som människor av olika kön och åldrar (Howell *et al.*, 2015).

Socialisering har en betydande roll när det gäller hur välanpassade hundarna blir som vuxna, vilket visas genom att väl socialiserade hundar uppvisar få oönskade beteenden och har en positiv relation med ägaren (Howell *et al.*, 2015). Hundars socialiseringsfas kan delas upp i flera faser beroende på tidsaspekt. Den första är den primära perioden följt av socialiseringsperioden och sist den juvenila perioden (Howell *et al.*, 2015). Den primära perioden sträcker sig från födsel till ungefär tre veckors ålder, under denna tid förlitar sig valparna mest på känsel för att navigera sig. Även om deras sinnen inte är fullt utvecklade under den här tiden kan lämplig hantering av människor ha långsiktiga fördelar (Howell *et al.*, 2015). Socialiseringsperioden infinner sig vid tre veckors ålder och pågår till valpen är runt tolv veckor gammal (Howell *et al.*, 2015). Under denna period är det viktigt för valpen att erfara positiva upplevelser med människor, andra hundar och olika miljöer för att undvika rädslor. Därefter tar den juvenila perioden vid och den anses sträcka sig till könsmognaden och det är viktigt att fortsätta socialiseringen genom att låta valpen uppleva sådant den troligtvis kommer råka ut för i livet (Howell *et al.*, 2015).

Genom socialiseringen samlar valpen på sig livserfarenhet från olika situationer och bygger självförtroende utifrån sin omgivning (Vaterlaws-Whiteside & Hartmann, 2017). Inom sin sociala grupp lär de sig också att kommunicera på ett effektivt sätt (Vaterlaws-Whiteside & Hartmann, 2017). Det är därför viktigt att vänja valpen vid många olika stimuli, både sociala och miljömässiga såsom ljud, olika människor och djur samt olika situationer (Sforzini *et al.*, 2019). Valpar som inte fått lämplig socialisering i ung ålder har större benägenhet att utveckla

problembeteenden, såsom rädsor, aggressivitet och ängslan senare i livet (Sforzini *et al.*, 2019; Miklósi, 2014; Howell *et al.*, 2015; Vaterlaws-Whiteside & Hartmann, 2017).

1.3 Ägarnas kunskaper och informationshämtande

Hur hundägarnas kunskaper ser ut gällande vikten av valpars socialisering är oklart men det är möjligt att brister finns (Howell *et al.*, 2015). Kunskapsluckorna kan även gälla hundars grundläggande behov och beteende såväl som psykologisk inlärningsteori och lämpliga träningsmetoder att använda för att träna bort oönskade beteenden (Howell *et al.*, 2015). Varifrån hundägare hämtar sin information är också oklart, informationen kan vara lämplig men tillämpas inte samtidigt som den kan vara bristfällig och komma från flera opålitliga källor (Howell *et al.*, 2015). I en studie av Herron *et al.* (2009) angav ägarna "sig själva" och "tränare" som vanliga källor till information om hur man ska träna. Även TV var en frekvent källa till information men då till specifika metoder, som att använda verbalt ljud ("sccchh") för att korrigera hunden samt att ta tag i hundens nacke (Herron *et al.*, 2009). TV, sociala media och metoder som tränare, vänner och familj utför påverkar till stor del vilken metod hundägaren själv väljer att använda (Todd, 2018). Idéen om att hundägaren ska vara dominant över hunden lever kvar vilket kan leda till missförstånd av hundars beteende och motiverar ägarna att använda sig av aversiva metoder (Todd, 2018). Utan professionell hjälp och i de fall hundägarna saknar kunskap i hur man ändrar beteende hos hund kan det vara riskfyllt för ägaren att hantera problemen då det gäller de aggressiva beteenden (Herron *et al.*, 2009).

1.4 Träningsmetoder

För att hundar ska uppföra sig önskvärt tillsammans med människor behöver de träning (Vieira de Castro *et al.*, 2020). Metoderna sträcker sig från de som använder aversivbaserade metoder till de som till största del använder belöningsbaserade metoder (Vieira de Castro *et al.*, 2020). Till aversiva metoder hör positiv bestraffning (bestraffar felaktigt beteende) och negativ förstärkning (obehag tills önskat beteende utförs) (McGreevy *et al.*, 2012; Viera de Castro *et al.*, 2020). Belöningsbaserade metoder inkluderar positiv förstärkning (belöna önskat utfört beteende) (Vieira de Castro *et al.*, 2020; Woodward *et al.*, 2021). Enligt Woodward *et al.* (2021) hör även negativ bestraffning (ta bort belöning tills önskat beteende utförts) hit.

I tidigare studier har det visats att hundar som tränats med negativ förstärkning uppvisade fler stressrelaterade beteenden, såsom gäspningar och att slicka sig runt

munnen, än de hundar som tränats med endast belöningsbaserade metoder (Deldalle & Gaunet, 2014; Vieira de Castro *et al.*, 2020). De hade även oftare låg kroppshållning och undvikande beteenden (Deldalle & Gaunet, 2014) samt kunde man se högre kortisolnivåer än hos hundar som tränats med positiv förstärkning (Vieira de Castro *et al.* 2020). I studien av Vieira de Castro *et al.* (2020) såg man att även hundar som tränats både aversivt och belöningsbaserat uppvisade mer stressrelaterade beteenden och hade högre kortisolnivåer. De flämtade även mer frekvent och var mer spända under träning än de som tränats enbart belöningsbaserat (Vieira de Castro *et al.*, 2020). Detta tyder på ökad stress hos hundar som tränas med aversiva metoder och kan ses som risk för hundarnas välfärd (Vieira de Castro *et al.*, 2020). Aversiva metoder har dessutom visats ge aggressiva reaktioner hos hunden (Herron *et al.*, 2009).

Det finns två olika träningsmetoder som har föreslagits av oberoende experter/forskare, skvallermetoden och BAT (behaviour adjustment training). Skvallermetoden baseras på att hunden får en godis när något som utlöser en reaktion ses (Bodfält, 2013). Detta skapar en förväntan hos hunden om belöning varje gång den utlösande faktorn ses. Resultatet blir att hunden söker sig till föraren då den ser det som förut utlöste en reaktion för att få sin belöning (Bodfält, 2013). Successivt ändras känslan för stimulit och hunden kan börja uppsöka den utlösande faktorn då han finner vinst i det (Levine *et al.*, 2007; Bodfält, 2013). BAT innebär att man ändrar hundens beteende genom desensibilisering och hunden avgör på vilket avstånd den är trygg i närvaron av det som utlöser en reaktion (Stewart, 2016). På så sätt vänjs hunden successivt vid situationer där den normalt reagerar reaktivt. Med tiden klarar hunden av kortare avstånd till de utlösande faktorerna och får dessutom ett ökat självförtroende (Stewart, 2016).

I Sverige finns 1 054 000 registrerade hundar och 764 000 registrerade hundägare enligt Jordbruksverkets statistik ur hundregistret (Jordbruksverket, 2022). Siffran på antalet registrerade hundar väntas stiga då intresset att skaffa hund under pandemin håller i sig (Svenska Kennelklubben, 2022).

2. Syfte

Syftet med denna enkätstudie är att undersöka hundars reaktivitet, och om det finns ett samband med otillräcklig socialisering eller ägarens bristande kunskaper. Ytterligare ett syfte med detta arbete är att öka kunskapen och förståelsen för reaktiva hundar och att undersöka hur man kan åtgärda och förebygga problemen.

2.1 Frågeställningar

- Finns det något samband med otillräcklig socialisering i tidig ålder och reaktivitet?
- Påverkar ägarens bristande kunskaper reaktivitet?
- Varifrån får ägarna information?
- Vilka träningsmetoder använder sig hundägare till reaktiva hundar utav?

3. Material och metod

En elektronisk enkät riktad till hundägare med reaktiva hundar användes som underlag för arbetet. Enkäten utformades via Netigate, ett webbaserat enkätverktyg, och var tillgänglig mellan 2022-04-14 – 2022-04-28.

3.1 Enkätens utformning och distribution

Enkäten började med en text om villkor och godkännande där respondenten var tvungen att godkänna villkoren för att fortsätta. Där fanns även kontaktuppgifter till student samt handledare. Sedan följdes en inledande text där syftet med undersökningen kortfattat gavs. Enkäten delades upp i olika delar med frågor som berörde respektive del. Första delen behandlade generell information om hunden, såsom kön, ålder, boende samt ras. Totalt nio frågor inkluderades varav tre av frågorna var öppna. Den andra delen berörde reaktivitet hos hunden med totalt nio frågor där fyra av frågorna innehöll olika reaktiva beteenden. Respondenten fick där välja i hur stor utsträckning ägaren ansåg att hunden visar respektive beteende. Tre av frågorna var öppna där respondenterna bland annat fick svara på vad de tror är anledningen till att hunden är reaktiv. Den tredje delen bestod av åtta frågor som berörde hur mycket socialisering valpen fått mellan 3-6 månader i olika situationer. En av frågorna var valfri då den gällde om man hade kännedom om hur mycket socialisering valpen fått hos uppfödaren. Den fjärde delen bestod av fyra frågor gällande träning, varav två innehöll olika metoder respondenten fick välja i hur stor utsträckning de utfördes. Den femte delen var frågor som behandlade ägarens information, kunskap och erfarenheter med fyra slutna frågor. I sista frågan fick respondenten välja om denne ville delta i en fortsättningsstudie och i sådana fall ange sin e-postadress. Enkäten avslutades med ett tack för deltagandet.

3.1.1 Genomförande

En testlänk skickades ut till sex stycken människor i blandade åldrar samt med olika mycket erfarenhet av hund. Efter feedback från dessa ändrades en del stavfel samt att vissa frågor förtydligades. Problem med reglage-verktyget i vissa svarsalternativ gjorde att en förklarande text lades till i samband med dessa. Enkäten aktiverades sedan igen. En sida på Facebook skapades med namnet "*Enkätstudie reaktiva*

hundar i Sverige” där en länk till enkäten fanns att tillgå. Sidan delades i gruppen *“Reko hundliv”* med 7000 medlemmar samt *“Reaktiva hundar & problembeteenden 🐕🐾”* med 11 200 medlemmar. Efter cirka en vecka skickades en påminnelse i grupperna.

3.1.2 Bearbetning av data

Datan av enkätens inkomna svar sammanställdes via enkätverktyget Netigate och bearbetades vidare i Microsoft Office Excel. På frågan om hur gammal hunden var svarade 16 endast med årtal, dessa beräknades utifrån januari det angivna året. Åldrarna sammanställdes och medelåldern beräknades. På frågan om vad ägaren trodde var anledningen till att hunden var reaktiv fick respondenterna svara med fritext. Dessa svar bearbetades genom kvalitativ innehållsanalys, de lästes igenom och sorterades in i sju olika kategorier. På frågan om hunden varit med om något trauma/obehaglig situation fick ägarna också svara med fritext som sorterades in i de som varit med om trauma, de som ej varit med om trauma och de som inte visste. De som svarat ”Inte vad jag vet” sorterades in bland de som inte hade kännedom om detta. De svar som angett att de varit med om trauma sorterades in i sex kategorier. Vid flera händelser i ett svar sorterades svaret in i alla kategorier som överensstämde med händelserna, detta gällde båda fritextfrågorna. Grupperna som varit med om trauma respektive inte varit med om trauma sammanställdes tillsammans med den upplevda reaktiviteten i ett diagram.

Svaren på vilka träningsmetoder ägarna använde sig av sammanställdes utifrån de metoder som användes både vid specifik träning och till vardags. De hade sex olika metoder att svara på, tre belöningsbaserade och tre aversivbaserade. Dessa sammanställdes var för sig i varsitt diagram. Ägarna svarade i hur stor utsträckning de använde de olika metoderna där skalan var från 0–10. För att räkna ut den procentuella andelen av förekomsten av de olika metoderna användes endast de som svarat 5–10 på skalan. Den ålder då ägaren fick hem hunden delades in i två grupper. Den ena gruppen innehöll de som var under nio veckor gamla och den andra gruppen innehöll de som var över nio veckor gamla vid hemkomsten. Dessa jämfördes sedan tillsammans med den upplevda reaktiviteten. Chi-2 test i Minitab (2020) användes för att jämföra skillnader mellan grupper.

4. Resultat

Sammanlagt fick enkäten 224 svar men 162 stycken var fullt slutförda. Varje svar representerar en enskild hund där ägaren anser att den är reaktiv.

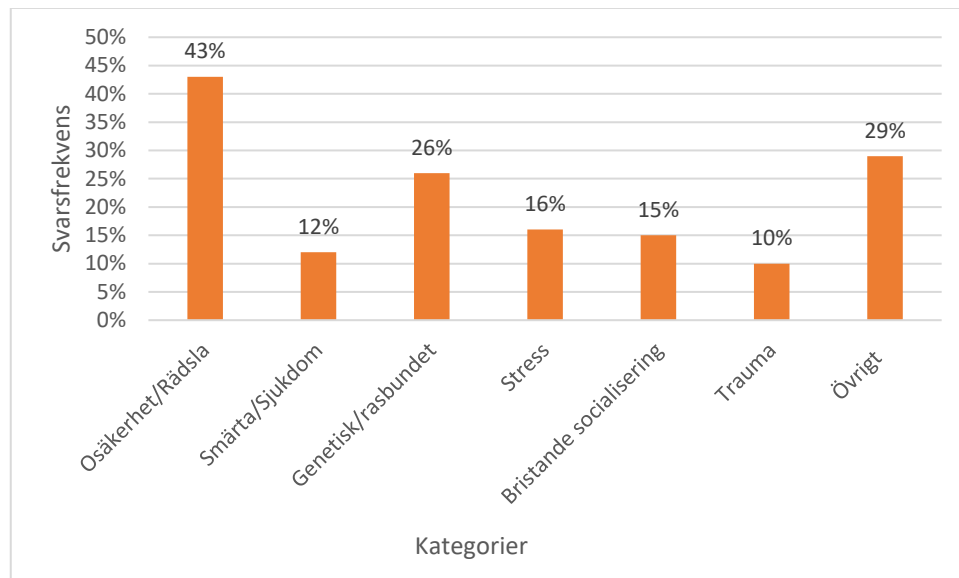
4.1 Studiepopulation

Åldern på hundarna som ingick i studien var 4 månader upp till 13 år med en medelålder på cirka 4,8 år. Av de 162 hundarna var 64% (n=104) hanar, varav 32% (n=52) var intakta och 32% (n=52) var kastrerade. Antal tikar var 36% (n=58) varav 18% (n=29) var intakta och 18% (n=29) kastrerade. Av hundarna var knappt 43% (n=69) blandrashundar, här inkluderades även de som angavs som oregistrerade. Av dessa uppgavs ungefär 16% (n=11) vara gatuhundar. Av både blandrashundarna och gatuhundarna hade 30% (n=21) minst en ras av vallhundstyp i sig. Knappt 16 % (n=26) av det totala antalet hundar var av vallhundstyp. Angående boendesituation, där respondenterna kunde ange flera svarsalternativ, angav 60% (n=97) att de bor i lägenhet och 41% (n=66) bor i lugnt område. De allra flesta, drygt 31% (n=51) fick hem valpen då den var 8 veckor gammal och 27% (n=44) fick hem hunden då den var 1 år eller äldre. Hälften av alla hundar köptes av uppfödare i Sverige. På frågan om hunden har någon sjukdom eller skada uppgav 31% (n=50) att deras hund hade det. Bland svaren var allergi och artros vanligast förekommande sjukdom.

4.2 Reaktivitet

På frågan ”*Hur pass reaktiv upplever du att din hund är?*” svarade de flesta, 42% (n=67), att de upplevde sin hund som ganska reaktiv. Sammanlagt upplevde 29% (n=46) hunden som mycket eller väldigt mycket reaktiv. På den öppna frågan ”*Vad tror du är anledningen till att din hund är reaktiv?*” räknades 160 svar in, då två svar sorterades bort på grund av att de ej gick att tolka. Resultatet av frågan presenteras nedan i ett diagram (Fig. 1). De sju kategorierna som svaren sorterades in i presenteras i Tab. 1 tillsammans med underkategorierna som kortfattat förklarar vad som ingår i kategorierna.

Den största anledningen till hundens reaktivitet anses vara osäkerhet och rädsla med 43%. Ofta angavs rädslan och osäkerheten som en följd av avel och tidigare negativa upplevelser. Näst största kategorin ”Övrigt” står för 29%. Exempel på svar som inkluderas i denna kategori var tidigare vanvård och misshandel, negativa upplevelser av andra hundar, människor och hårdhänt hantering.

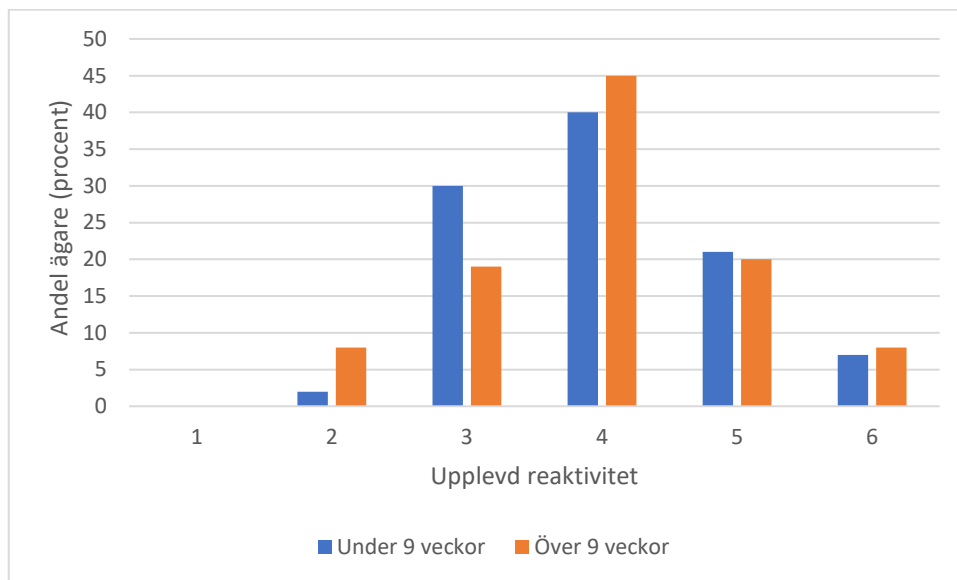

Figur 1. Svarsfrekvens på vad ägaren själv tror är anledningen till att hunden är reaktiv.

Tabell 1. Tabellen visar de kategorier ang. anledningen till att hunden var reaktiv sorterades in i, med underkategorier som kort förklarar dessa.

Kategori	Underkategori
Osäkerhet/Rädsla	Osäkerhet och rädsla generellt och gentemot andra hundar och människor
Smärta/Sjukdom	Fysiska tillstånd, utdragna löp och sjukdomar, skador
Genetiskt/Rasbundet	Arv, avel, genetisk och typiskt för rasen
Stress	Stress, frustration
Bristande socialisering	Ingen eller bristande socialisering p.g.a. olika omständigheter och hos tidigare ägare.
Trauma	Tidigare trauman
Övrigt	Tidigare negativa upplevelser, misshandel

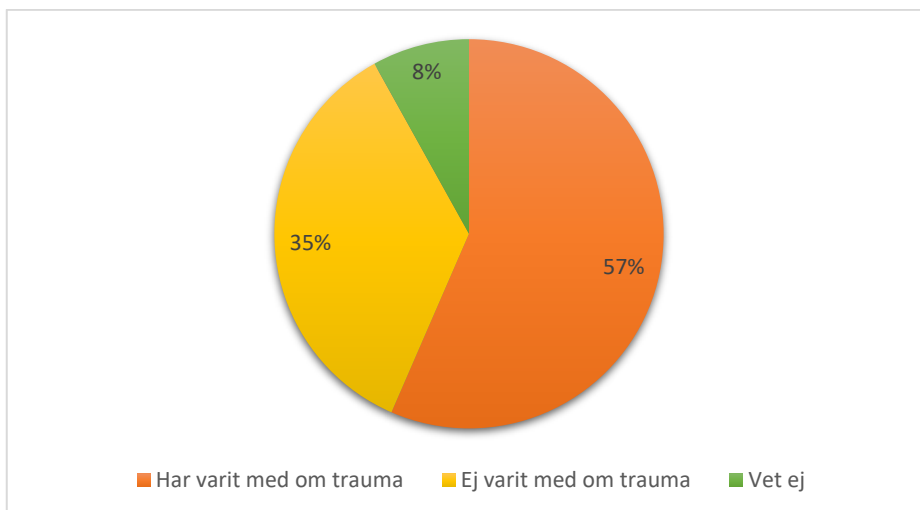
På frågan hur gammal hunden var vid hemkomsten svarade 64 respondenter att hunden var under nio veckor och 87 svarade att hunden var över nio veckor. De övriga 11 som hade svarat sorterades bort då endast siffra var angiven utan enhet vilket inte gick att tolka. Det var ingen skillnad i upplevd reaktivitet mellan hundägare som fick hem sin hund vid åldern under 9 veckor jämfört med över 9 veckor (Fig. 2).

Figur 2. Översikt över ägares upplevda reaktivitet hos hunden då hunden var under nio veckor gammal respektive över nio veckor gammal vid hemkomst. (1= inget reaktiv, 6=väldigt mycket).

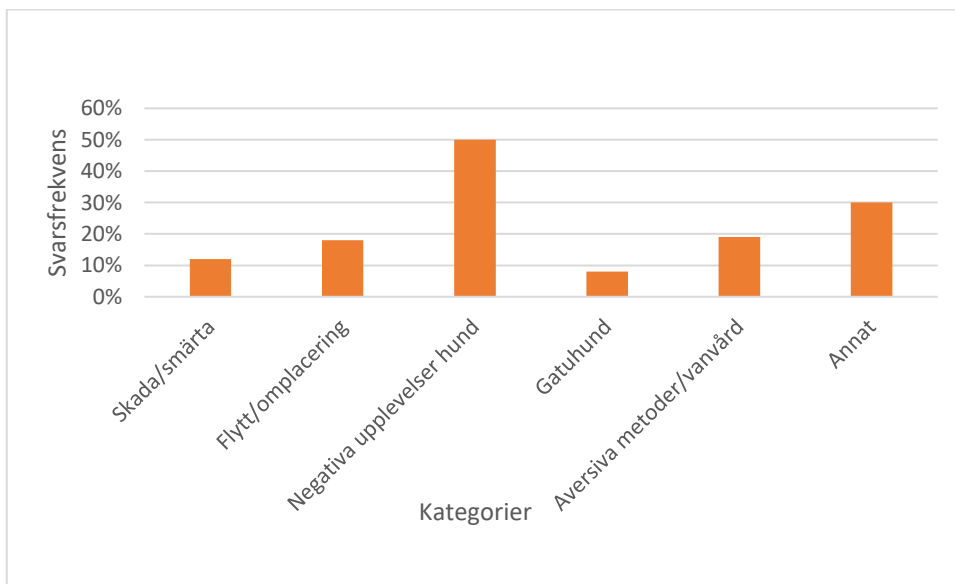
4.3 Trauma och upplevd reaktivitet

Totalt antal svar på frågan om hunden varit med om någon obehaglig/traumatisk händelse var 161. Antal hundar som uppgavs ha varit med om trauma och/eller någon obehaglig händelse var 91 och de som inte varit med om något trauma/obehaglig händelse var 57. 13 respondenter, 8%, uppgav ”Vet ej” på frågan (Fig.3).

Figur 3. Procentuell fördelning över hundar som har eller inte har upplevt trauma eller obehaglig händelse samt där ägaren inte vet.

Svar på frågan om hunden varit med om någon obehaglig/traumatisk händelse gavs i fritext och kategoriserades. "Negativa upplevelser med andra hundar" var den händelse som förekom mest, 46 svar kategoriserades hit vilket motsvarar 50% av de 91 ägare som uppgett obehagliga företeelser. Detta ses i diagrammet nedan (Fig. 4).

Figur 4. Svarsfrekvens på obehagliga/traumatiska händelser hunden varit med om. X-axeln visar de olika kategorierna.

I kategorin "Skada/smärta" ingår händelser där hunden skadat sig, såsom brutit benet, men ett flertal gånger uppgavs skador och smärta i samband med hundattacker. I andra kategorin, "Flytt/omplacering", förekommer resor från andra

länder, upprepade flyttar, omhändertaganden och vistelse i jourhem. I den största gruppen ”Negativa upplevelser med andra hundar” ingår lösspringande hundar, hundattacker, och andra negativa upplevelser med andra hundar. Några av svaren i denna kategori lyder som följer;

”Blivit påflugan ett tiotal gånger av lösspringande hundar. Främst andra kamphundstikar och ett par schäfrar (tik och hane, två olika ggr). Det har hänt väldigt utspritt genom hennes liv, allt från 8 mån till 5 år. Några gånger har lösspringande hunden kommit bakifrån och huggit tag i ett lår innan vi sett hunden, andra gånger har hunden kommit som en explosion ut ur en buske eller från bakom en husvägg. Extremt traumatiska upplevelser där hon nästan dött ett antal gånger. Varit inlagd många gånger och fått dränera ca 8/10 ggr.”

”Blev påhoppad av en hund på sin livs första promenad.”

”Hunden blev trampad på av en större hund vilken skapa diskbräck och förlamning vid 1 år ålder och har därefter varit reaktiv”

I kategorin ”Gatuhund” ingår de hundar som tidigare levt på gatan i andra länder och förmodas varit med om obehagliga situationer. En del uppges ha levt i hägn och på ”djurhem” där de upplevt negativa händelser med andra hundar. Kategorin som följer, ”Aversiva metoder/vanvård” involverar händelser där hunden utsatts för hårda metoder i tidigare hem samt på hunddagis. Även misshandel med slag förekommer likväl som vanvård. Exempel på händelser är;

” Blev vanvårdad av sina första ägare, rspca hämtade honom vid 9 månader. Sedan adopterade en man honom som slog honom under dom två åren han hade honom. Han var ca 1,5–3,5 år gammal då han ägde honom”

” Levt på en balkong”

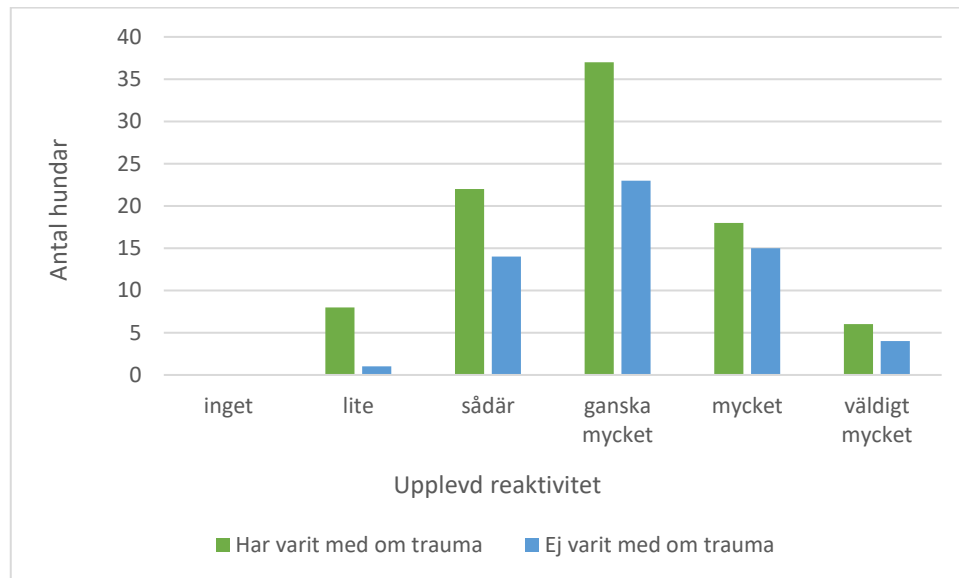
” Misshandlad, 6 månader till 1 år”

I sista kategorin ”Annat” förekommer bland annat situationer i samband med veterinärbesök, framspringande barn, blivit lämnade och övergivna samt okunskap hos ägaren. En respondent beskrev veterinärbesöket som följer;

” 7 månader, veterinär bemötte honom utan respekt och drog i honom. Vegrade att jag fick följa med och ta blodprov så han vart så rädd att han kissade på sig. Veterinären hade allmänt negativ djursyn och såg absolut INTE till djurets bästa. Min hund är nu livrädd för veterinären vilket är tufft då vi tränade inför utställning innan så den drömmen har lagts på is nu för att få honom att må bra igen och vara den trygga individ han var förut.”

I en jämförelse mellan de hundar som varit med om respektive inte varit med om obehaglig eller traumatisk händelse i relation till den upplevda reaktiviteten upplevs båda grupperna som mest vara ”ganska mycket” reaktiva (Fig.5). Överlag förekommer de hundar som har varit med om trauma/obehaglig händelse mest i alla

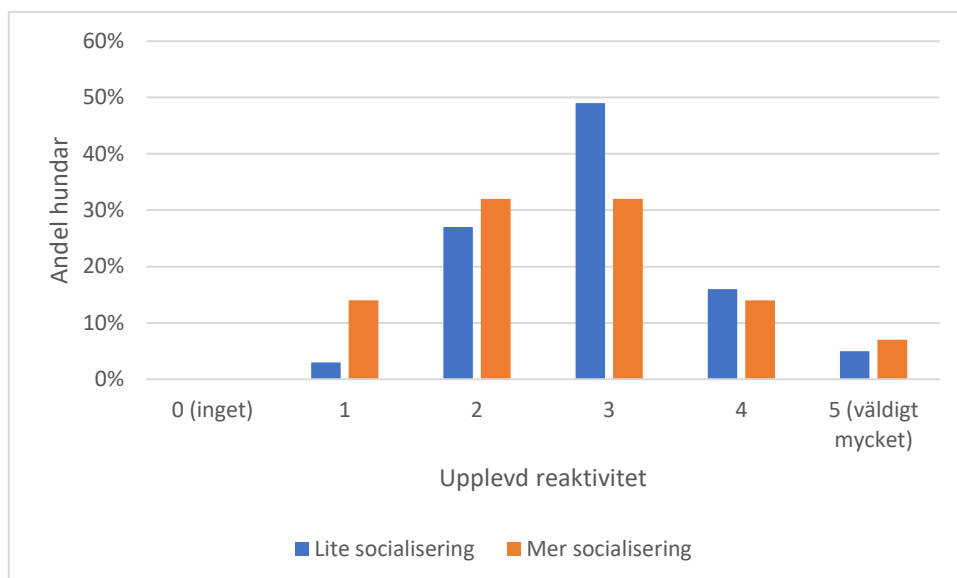
olika grupper av upplevd reaktivitet. I sektionerna ”mycket” samt ”våldigt mycket” kan man se en eventuell skillnad mellan grupperna, men ej signifikant, på grund av att det är färre antal i gruppen som ej varit med om trauma.

Figur 5. Diagram över skillnad i hur pass reaktiv ägaren upplever sin hund vara mellan de hundar som varit med om obehaglig/traumatisk händelse respektive de som inte varit med om obehaglig/traumatisk händelse.

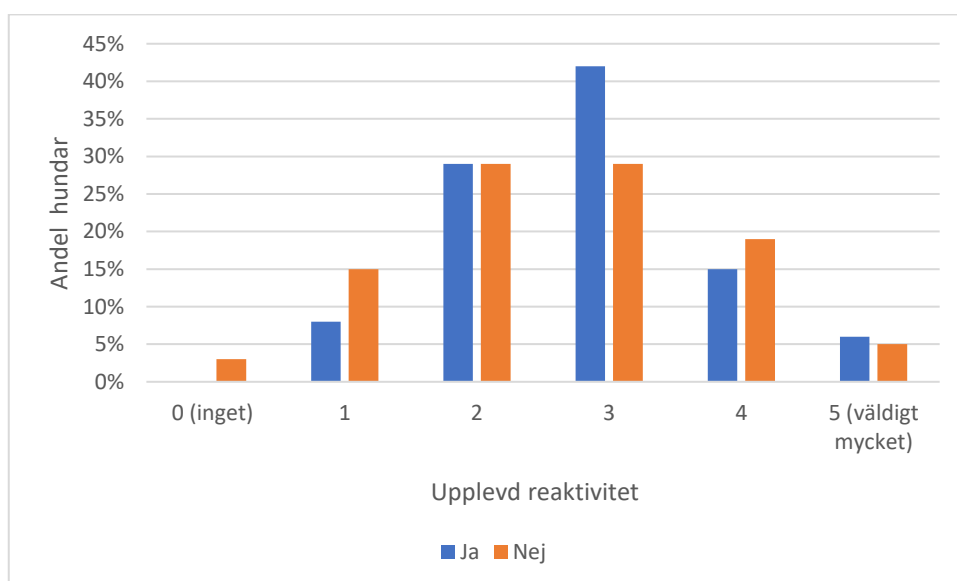
4.4 Socialisering och reaktivitet

På frågan om ägaren visste om valpen socialiserats hos uppfödaren svarade 41% (n=66) ”Ja” och 59% (n=96) ”Nej, vet ej”. Om man svarat ”Ja” fanns en följdfråga där man valde i vilken utsträckning valpen socialiserades hos uppfödaren. Trots att 66 stycken svarat ja har 119 svarat på följdfrågan. 38% (n=45) svarade ”liten utsträckning” medan endast 4% (n=5) svarade ”stor utsträckning”. Hos de valpar som socialiserats hos uppfödaren kan en skillnad ses i den upplevda reaktiviteten. De valpar som fått lite socialisering är mer reaktiva jämfört med de som fått mycket socialisering, ($\chi^2=11,57$, $p<0,05$) (Fig. 6).

Figur 6. Ägarnas upplevda reaktivitet hos hunden i relation till hur mycket socialisering ägarna bedömde att valpen fått hos uppfödaren.

Även i relationen mellan den upplevda reaktiviteten och om hunden socialiserats hos uppfödaren eller inte kan en viss skillnad ses men är inte signifikant (Fig. 7).

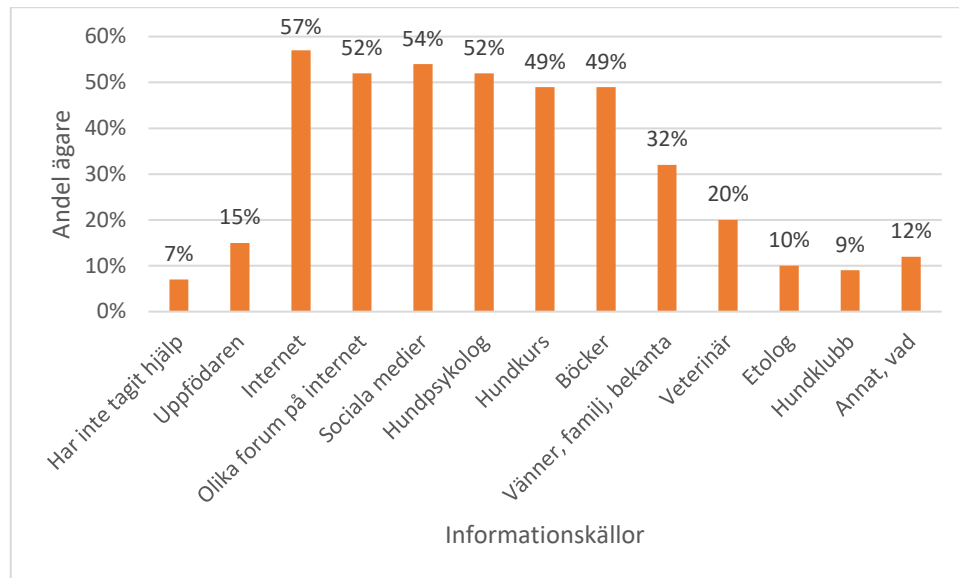

Figur 7. Ägarnas upplevda reaktivitet hos hunden i relation till om valpen fått någon socialisering hos uppfödaren, enligt ägarens bedömning.

4.5 Varifrån hämtar ägarna information

På frågan om varifrån man tagit hjälp med reaktiviteten hos sin hund kunde flera alternativ väljas. Den mest valda källan för informationen var "Internet" (Fig. 8),

följt av ”sociala medier” , ”olika forum på internet” och ”hundpsykolog”. 11 stycken uppgav att de inte har tagit hjälp och det var det minst valda alternativet. På alternativet ”annat, vad” uppgav flera att de själva är utbildade inom ämnet, såsom hundinstruktör, etolog och hundbeteendetreddare.

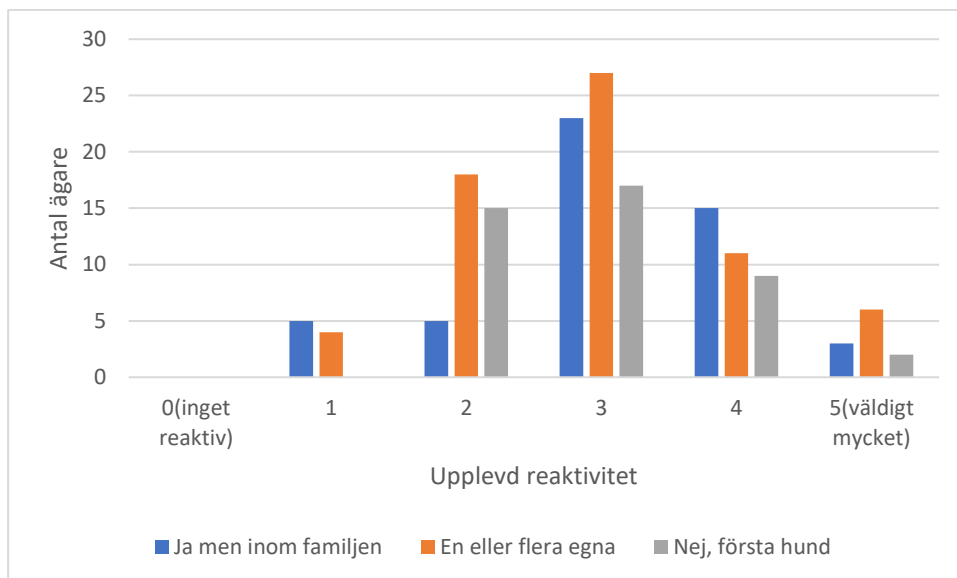

Figur 8 . Procentuell översikt av varifrån ägarna hittar information för att ta hjälp med reaktiva beteenden. Respondenterna kunde ange flera svarsalternativ.

Av alla respondenter fann 71% det lätt att hitta den information som söktes medan 22% inte tyckte att det var lätt.

4.6 Kunskap och erfarenhet

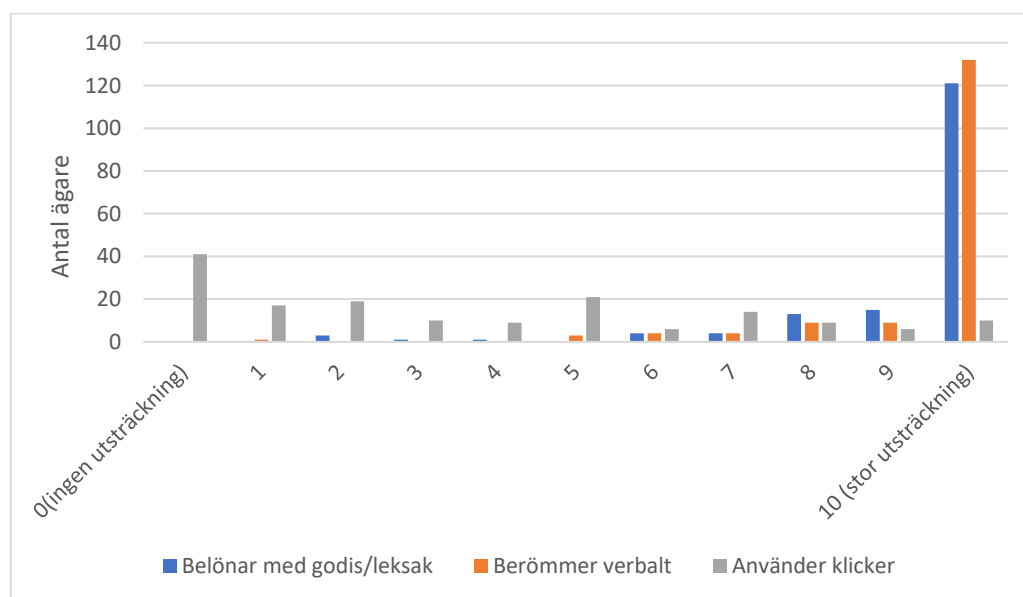
På frågan om man har haft hund innan svarade 41% (n=67) att de haft en eller flera egna hundar. 31% (n=51) hade haft hund inom familjen och 27% (n=44) uppgav att detta var deras första hund. Den upplevda reaktiviteten är ganska jämn över de tre grupperna men ägarna som haft en eller flera hundar tidigare förekommer något mer i nivå 2 och 3 (Fig. 11). En majoritet på 65% (n=106) har gått flera hundkurser med hunden medan 17%(n=28) uppgav att de inte gått någon kurs alls.

Figur 11. Den upplevda reaktiviteten hos hundarna i relation till om ägaren har haft hund innan eller inte.

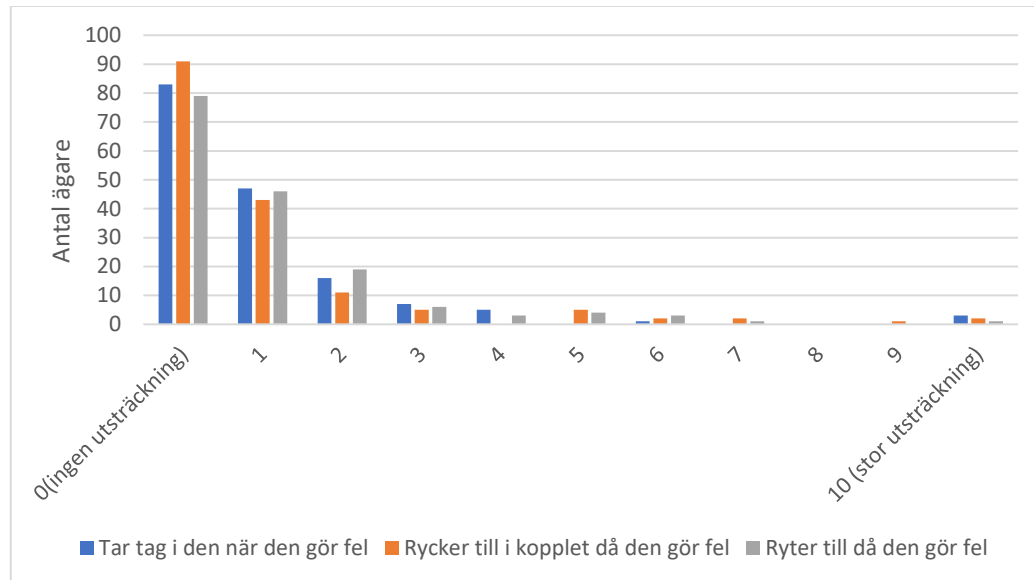
4.7 Träning

På frågan vilka metoder ägarna använder då de tränar, både till vardags och vid specifik träning, fick respondenterna svara i hur stor utsträckning de använder sig av sex olika metoder. Utsträckningen angavs i en skala 0–10, där 0 motsvarande ”ingen utsträckning” och 10 motsvarade ”stor utsträckning”. De belöningsbaserade metoderna ”Belönar med godis/leksaker när den gör rätt” och ”Berömmar verbalt när den gör rätt” observerades förekomma mest. I diagrammet nedan ses i hur stor utsträckning ägarna använder sig av de belöningsbaserade metoderna (Fig. 9).

Figur 9. Diagrammet visar i hur stor utsträckning ägarna använder sig av de tre olika belöningsbaserade metoderna.

Frekvensen av de aversiva metoderna observeras vara mindre än de belöningsbaserade. Majoriteten av ägarna uppger att de inte använder sig av de tre aversiva metoderna. Se diagram nedan (Fig. 10)

Figur 10. Diagrammet visar i hur utsträckning ägarna använder sig av de tre olika aversiva metoderna.

Räknat utifrån 5 på skalan och högre så framkom det att 97% av respondenterna ”Belönar med godis/leksaker” och 98% ”Berömmar verbalt”. Att använda klicker gör 28%. De resterande metoderna låg mycket lågt procentuellt, med 3% som ”Tar tag i hunden när den gör fel”, 4% ”Rycker till i kopplet när hunden gör fel” samt 3% som ”Ryter till då den gör fel”. Utifrån 5 på skalan och högre framkom det att 63% använder sig av Skvallermetoden och 28% använder sig av BAT (Behaviour adjustment training) på en vanlig promenad.

5. Diskussion

Syftet med studien var att undersöka olika faktorer som kan ha påverkan på hundars reaktivitet. Det kan vara otillräcklig socialisering i tidig ålder (ägarens kunskaper), varifrån de finner information samt val av träningsmetod. Även tidigare upplevelser hos hunden har påverkan på hundens beteende. De reaktiva beteendena kan uttrycka sig som rädsla, aggression och frustration (Lensen *et al.*, 2019). Att belysa möjliga faktorer som påverkar reaktiviteten hos hund möjliggör förebyggandet av dessa. Ytterligare ett syfte med studien var att öka kunskapen om reaktiva hundar, orsaker och symptom och därmed bidra till främjandet av välfärden för de reaktiva hundarna.

5.1 Upplevd reaktivitet

Totalt 43% av respondenterna ansåg att anledningen till att deras hund är reaktiv var på grund av rädsla/osäkerhet. Det stämmer överens med tidigare studier som visat att reaktivitet är starkt kopplat till rädsla (Jones & Gosling, 2005; Dollion *et al.*, 2019). Rädslan kan ha uppstått av tidigare upplevelser som hunden utsatts för, som aversiva metoder och andra trauman. De flesta av ägarna upplevde inte sin hund som mer än ”ganska reaktiv”, vilket kan bero på att många hade tagit hjälp med de reaktiva beteendena.

5.2 Samband mellan reaktivitet och socialisering i tidig ålder

Tiira & Lohi (2015) fann i sin studie att vad valpen upplever i tidig ålder har en väsentligt stor roll i hundens personlighet vad gäller rädsla. Vidare fann de att valpar som inte socialiserats mycket innan tre månaders ålder samt de valpar som fått sämre vård av tiken var mer rädda. En del av svaren i den här studiens enkät visade också på brister i tikens omhändertagande, såsom att valpen förlorat tiken tidigt eller att tiken blivit förgiftad eller upplevt trauma under dräktigheten. Dessa hundar ingår i gruppen som upplevt trauma men huruvida just dessa specifika hundar är påverkade av sina rädslor framkommer inte i den här studien.

Många av respondenterna visste inte om valpen socialiserats hos uppfödaren och majoriteten (38%) svarade att valpen socialiserats i liten utsträckning hos uppfödaren. Anledningar till att en valp utvecklar rädslor för stimuli, såsom djur, platser, föremål, kan vara att valpen utsatts för olämplig eller otillräcklig exponering av dessa stimuli (Overall, 2013; McMillan *et al.*, 2016). Dock nämns det inte i litteraturen hur mycket som är tillräckligt, däremot att lämpligt betyder att något ska vara positivt för hunden. Den här studien har inte undersökt om socialiseringen har skett på ett lämpligt sätt men ”liten utsträckning” får antas vara otillräcklig exponering. Exponeringen av olika stimuli i situationer som är lämpliga för valpen påverkar inte bara hundens svar på det specifika stimulit utan även på hur de allmänt svarar på nya upplevelser (McMillan *et al.*, 2016). Det kan tänkas att hundarna har lättare att uppleva nya situationer om de redan från tidig ålder exponerats för många olika stimuli på positivt sätt. I den här studien fann vi signifikanta skillnader vid en jämförelse i reaktivitet mellan lite och mer socialisering hos uppfödaren. Troligen hade det funnits fler skillnader om vi hade haft fler respondenter.

Tiira & Lohi (2015) skriver att valpar i Finland oftast flyttar hem ifrån sin uppfödare vid 7–8 veckors ålder. I Sverige är det vanligt att de lämnar uppfödaren vid 8 veckor. Vidare skriver de att i andra länder flyttar de vid 10–12 veckor. Trots att många i denna studie har fått hem valparna vid 8–9 veckors ålder och kan kontrollera socialiseringen från tidig ålder, upplever de ändå sina hundar som ganska reaktiva. Utan att jämföra med de länder där de flyttar vid 10–12 veckor kan det vara möjligt att valparna, beroende på individ, kan behöva stanna längre hos tiken. I så fall är det viktigt att uppfödaren också fortsätter att socialisera valparna tillräckligt under hela perioden.

Valpar som inte socialiserats med människor innan 14 veckors ålder kan förbli rädda för människor resten av livet och kan vara oförmögna att bilda normala relationsband till människor (Howell *et al.*, 2015). Då många ägare i den här studien inte vet om hur hunden har socialiserats i ung ålder är det möjligt att flera av hundarna inte socialiserats alls med människor, särskilt om de inte fötts hos en uppfödare. Det kan försvåra kommunikationen mellan hunden och människan vilket kan leda till mer problematiska beteenden som i sin tur skapar stress hos både människa och djur. Det är då viktigt att ägaren lägger sina förväntningar och träningen på en nivå som hunden kan klara.

5.3 Ägarens kunskaper och reaktivitet

Många uppgav att de tagit hjälp och sökt information vilket kan bidra till ökad kunskap hos ägarna. En del har valt att själva utbilda sig inom området för att ge

sin hund bästa förutsättningar. Det kan vara de som svarat att de inte tagit hjälp. De som angett att de har gått valpkurs kan ha valt det alternativet för att det saknades alternativ för om man gått endast en kurs. Svaret här kan alltså vara något missvisande. I den här studien deltog flera som inte haft hund innan och enligt Jagoe & Serpell (1996) förekommer fler problembeteenden hos dessa än hos erfarna hundägare. Anledningen till detta kan vara att de inte förstår hundens språk och inte kommunicerar effektivt med sin hund (Jagoe & Serpell, 1996). De kunde även se att förstagångsägare rapporterade högre förekomst av överexalterade hundar samt att de upplevde hunden som olydig. Den här studien undersökte inte huruvida förstagångsägare upplevde problem med sin hund så det går inte att dra någon slutsats om detta. I denna studie var den upplevda reaktiviteten större hos ägare som haft hund tidigare än de som var förstagångsägare. Detta kan bero på att de flesta hade haft hund tidigare och förekom därför också mer i de flesta nivåer av upplevd reaktivitet. Därför kan ingen slutsats dras huruvida kunskaperna hos ägaren påverkar reaktiviteten hos hunden.

5.4 Varifrån hämtar ägarna information

På frågan varifrån ägarna tagit hjälp angående de reaktiva beteendena deras hundar uppvisar kunde det ses att "internet" var största informationskällan. "Sociala medier" och "olika forum på internet" var också stora informationskällor vilket även visades i studien av Buller & Ballantyne (2020). Där fann man att många ägare till djur med problembeteenden kände stöd och kunde komma i kontakt med andra ägare med samma problem i olika grupper och forum online och på så sätt dela med sig av tips på hur man hanterar problemen. Dock finns risken för att informationen som delas där är felaktig och kan orsaka mer skada än nytta (Buller & Ballantyne, 2020). I studien deltog endast 39 respondenter och förutom att de var hundägare deltog även två kattägare. Trots detta är studien trovärdig när det kommer till att undersöka hur djurägare mår, hanterar och finner information om problemen då det är troligt att det liknar varandra oavsett om man har katt eller hund. Till skillnad från studien av Buller & Ballantyne (2020) där många av respondenterna tyckte det var svårt att hitta information uppgav majoriteten (71%) i denna studie att det var lätt att finna information. I denna studie deltog även ett större antal respondenter vilket gör resultaten mer trovärdiga.

I denna studie uppgav 7% att de inte tagit hjälp vilket skulle kunna bero på att de själva anser sig ha tillräcklig kunskap. I en italiensk studie av Pirrone *et al.* (2015) svarade 55% av respondenterna att de fick information om hundträning av sig själva. Av dessa 55% uppgav 13% att informationen var "instinktiv" och 42% fick informationen från "Internet, TV eller en bok". I denna studie var det dock flera av respondenterna som även uppgav att de själva var utbildade inom ämnet hund eller

etologi vilket skulle kunna vara varför en del inte sökt hjälp. I studien av Buller & Ballantyne (2020) var utbildning om djurs beteende och de specifika problembeteenden deras egna djur uppvisade en strategi ägarna hade för att hantera situationen med att ha ett djur med problembeteenden.

Buller & Ballantyne (2020) kunde i sin studie se att respondenterna fann att olika information var i konflikt med varandra och att det var svårt att avgöra vilken information man kunde lita på eller var de kan vända sig. Vidare kunde författarna se att respondenterna upplevde att allmänheten gav vilseledande råd baserade på myter såsom att vara "alfa", alltså att vara dominant över hunden. Ett liknande svar kunde även ses hos en respondent i denna studie som beskrev att denne varit tvungen att "sälla mycket bland råd från vänner, familj och bekanta". I denna studie hade 32% tagit hjälp av "vänner, familj och bekanta", huruvida informationen respondenterna fann var adekvata eller inte framgår inte i denna studie. I denna studie hade även 20% tagit hjälp av veterinär, dock har veterinärer oftast inte utbildning i att behandla beteendeproblem (Buller & Ballantyne, 2020). En mer adekvat källa till information och hjälp med beteende kan vara hundpsykolog, vilket 52% angav att de tagit hjälp utav. Genom hundpsykologen kan ägarna fått hjälp med att träna hunden vilket medfört att de flesta använder sig av belöningsbaserade metoder och därmed på ett effektivt sätt tränat hunden. Dock har inte studien undersökt ägarens upplevda reaktivitet hos hunden över tid så någon slutsats är svår att dra.

5.5 Träningsmetoder

De flesta ägare i denna studie angav att de i störst utsträckning använder sig av de metoder som är belöningsbaserade. Alltså där de förstärker önskat beteende med någon form av belöning (Woodward *et al.*, 2021). Dock är det okänt vilken metod man använt sig av tidigare eller vilka metoder som använts i tidigare hem hos de hundar som är omplaceringar. På frågan om vad ägaren själv tror är anledningen till att hunden blivit reaktiv finns kommentarer som visar att hunden tidigare uppfostrats med aversiva metoder. Det är således möjligt att flera hundar i denna studie har tränats aversivt och därför är reaktiva, men för att kunna dra någon slutsats hade mer undersökning behövts. Då hundar som har tränats med aversiva metoder uppvisat mer stressbeteenden såsom flämtning och låg kroppshållning (Viera de Castro *et al.*, 2020) tyder det på att stressnivån hos hunden ökar vid förekomsten av dessa metoder.

Reaktiva hundar som möjligen redan är stressade utsätts för mer stresspåslag om de tränas med aversivbaserade metoder. Detta kan eventuellt få ägaren att rinna över och därmed reagerar hundarna starkt/intensivt. Dessutom kommer ett redan

negativt kopplat stimuli fortsätta att undvikas av hunden om det behandlas aversivt då hunden upplever obehag i samband med det. Tränas de istället med motbetingning i situationer med stimuli som utlöser en reaktion kopplas det till något positivt, som till exempel godis (Levine *et al.*, 2007). Detta kan göras med hjälp av skvallermetoden (Bodfält, 2013), vilken 63% av ägarna i den här studien använde sig av i hög utsträckning. En annan metod som 28% av ägarna i studien använder sig av är BAT, behaviour adjustment training (Stewart, 2016).

I den här studien valde ägarna i hur stor utsträckning de använde sig av olika metoder, många använder sig av en blandning av både belöning och aversivt i olika stor utsträckning. Även i tidigare studier har det observerats att det är vanligt att ägarna använder sig av en blandning av metoderna (Woodward *et al.*, 2021; Rooney & Cowan, 2011; Viera de Castro *et al.*, 2020). I studien av Woodward *et al.*, (2021) sällades dock totalt 1979 svar bort då de inte föll inom de grupper forskarna använde sig av i studien. Grupperna var ”belöningsgruppen” och ”belönings och aversivgruppen”. I ”belöningsgruppen” användes en eller flera metoder av positiv förstärkning och/eller negativ bestraffning. I ”belöning och aversivgruppen” användes en eller flera metoder av positiv bestraffning och/eller negativ förstärkning samt minst en av metoderna från ”belöningsgruppen”. De ägare som bara använde sig utav en av dessa metoder eller ingen av dem föll alltså bort. Det representerar många hundägare och hade kunnat ge en bra bild över deras användande av träningsmetoder. Kvar blev dock 1151 deltagare vilket kan ge en rättvis översikt ändå, dock är det fler som inte använder sig av de metoder Woodward *et al.* (2021) valde att använda i sin studie. Det är något som kan ha förekommit även i denna studie.

Att använda sig av en blandning av de båda metoderna ger dock inte bättre resultat i träningen än om man använder enbart belöningsbaserade metoder (Woodward *et al.*, 2021; Ziv, 2017). Hundar som tränas både belöningsbaserat och aversivt visar mer stress-relaterade beteenden än de som tränas enbart belöningsbaserat (Viera de Castro *et al.*, 2020). Viera de Castro *et al.*, (2020) kunde även se att mängden aversivbaserade metoder spelar roll, används en mindre mängd aversiva metoder uppvisar hundarna också mindre stress-relaterade beteenden. Dock utfördes studien i olika miljöer, såsom urbana och lantliga, och hundarnas beteenden kan ha påverkats beroende på miljön. Att studien gjordes hos olika hundskolor är däremot bra så de får en bra spridning på träningsmetoderna som användes. Hundarna kan ha en förväntan på träningen då de tränats på samma ställe i minst två månader, vilket också kan påverka beteendet. Viera de Castro *et al.*, (2020) hade kriterier för deltagarna att hundarna inte skulle ha några problembeteenden, dock inga kriterier för att de skulle vara sjukdoms- och

smärtfria. Det hade varit bra att utesluta eventuell smärta för att få så sanningsenliga beteenden som möjligt.

Rooney & Cowan (2011) kunde i sin studie se att hundar tränade med övervägande belöningsbaserade metoder klarade av att utföra nya uppgifter bättre än hundar som tränats med bestraffande metoder. Reaktiva hundar kan agera utifrån osäkerhet i olika situationer och genom att tränas med belöning ges en positiv känsla hos hunden och den får ett ökat självförtroende. Med ett ökat självförtroende kan skrämmande situationer verka mindre läskiga och tröskeln för att reagera är inte lika låg. Det kan då vara lättare för hunden att ta till sig träningen i triggande situationer. Flera studier har även visat att aversiva metoder har negativ påverkan på relationen mellan ägaren och hunden (Deldalle & Gaunet, 2014; Herron *et al.*, 2009). Ett bra samarbete mellan hund och människa är viktigt för att hunden ska känna sig trygg med ägaren i skrämmande situationer.

I studien av Woodward *et al.* (2021) kunde det observeras att ägare som skaffat sin hund genom en omplaceringsorganisation var mer benägna att använda sig av endast belöningsbaserade metoder än de som skaffat hunden från en enskild person. Detta skulle kunna stämma även i denna studie då många angett att de skaffat hunden från omplaceringsorganisationer, men det behöver undersökas mer. Orsaken kan vara att organisationerna ger mer råd om träning än vad till exempel enskilda personer, såsom uppfödare, gör. En ägare i denna studie svarade att denne tagit hjälp från organisationen hunden var adopterad från.

En annan faktor som gör det mer troligt att ägare använder sig av belöningsbaserade metoder är om de gått kurser, såsom valpkurs (Woodward *et al.*, 2021). Det har setts att hundar som har gått valpkurs utför färre oönskade beteenden och visar bland annat mindre sociala rädslor (Woodward *et al.*, 2021; Gonzales-Martinez *et al.*, 2019). Valpkurs där träning sker med positiv förstärkning, tillsammans med lämplig socialisering kan bidra till att valpen växer upp till en väluppfostrad hund (Gonzales-Martinez *et al.*, 2019). På valpkurserna får valpar möjlighet att socialiseras med andra människor och valpar (Gonzales-Martinez *et al.*, 2019). I denna studie angav många att de har gått kurser med hunden. Huruvida det korrelerar med att man väljer att träna belöningsbaserat är dock svårt att säga och kräver mer undersökning. Genom att gå kurs kan man förärva nya kunskaper och få en ändrad attityd till träning vilket leder till att man tränar belöningsbaserat.

5.6 Trauma

I den här studien uppgav 57% att deras hund varit med om någon obehaglig/traumatisk händelse. Att svara på vad hunden har upplevt som obehagligt/traumatiskt kan vara svårt, det är möjligt att man som ägare inte vet vad hunden har upplevt som obehagligt. Flera av ägarna som deltog i studien hade dessutom en omplaceringshund vilket också bidrar till kunskapsluckor om hundens tidigare upplevelser. Många ägare till tidigare gatuhundar angav att deras hund har varit med om något obehagligt/traumatiskt just för att de levtt ett liv på gatan.

Flera respondenter angav omplacering och flytt till olika hem som en traumatisk händelse för hunden. Exempel på några är;

”Omplacering från annat land”

”Blev lämnad av sin familj vid 6 års ålder”

”Att byta familj när han flyttade till mig var mycket traumatiskt för honom förstår jag nu när jag känner honom...”

Att bli övergiven kan för hunden vara psykologiskt traumatiskt (Overall, 2013; McMillan *et al.*, 2016). Hälften av alla svar på traumatiska/obehagliga händelser kategoriserades in som ”Negativa upplevelser med andra hundar”. Några svar kopplade till sådana händelser är:

”Blev överfallen av lös hund vid flera tillfällen och är efter det reaktiv mot andra hundar.”

”...Blev jagad av en lösspringande schäfer, hon skrek och tömde analsäckarna. Fler erfarenheter av andra hundar som varit för på och inte lyssnat av henne, vilket gjort att hon känt sig trängd.”

”Flertal gånger under hundens liv har lösspringande hundar sprungit fram och gjort utfall mot honom.”

Många ägare anger också att traumatiska/obehagliga företeelser skett i samband med yrkesverksamma inom hund. En del av dessa svar lyder som följer;

”Stressen i hundrastgården tillsammans med dogwalker vi 4-6 mån. ålder.”

Misshandel och vanvård förekom också, och många av hundarna har varit med om företeelser ur flera av kategorierna. Samtliga ovan nämna händelser kan betraktas som psykologiskt trauma. Oavsett när i livet kan enstaka exponeringar av svår stress orsaka långvariga förändringar i det neuroendokrina systemet (som styr vilka hormoner som utsöndras) (Martì *et al.*, 2001; McMillan *et al.*, 2016).

Särskilt för de hundar som levt på gatan där man kanske behövt tävla om resurser eller blivit illa behandlade av både andra hundar och människor samt för de hundar som tidigare levt i vanvård och misshandel är risken stor att det lett till en kronisk och långvarig stress. En tidig studie på råttor har visat att då djuren utsattes för stress under längre tid, utan kontroll eller förutsägbarhet, ledde det till att de visade starkare flyktsvar (Joffe *et al.*, 1973; Mcmillan *et al.*, 2016). Posttraumatisk psykopatologi (psykiska symtom) hos hund har föreslagits förekomma som resultat av bland annat som svar på att de blivit behandlade eller tränade på ett grovt eller våldsamt sätt (Overall, 2013; Mcmillan *et al.*, 2016). Ovan nämnt är företeelser som hundarna som upplevt trauma i denna studie har varit med om, våld och aversiva metoder är oförutsägbart och utom hundens kontroll.

5.7 Etiska aspekter

Reaktiva hundar kan upplevas agera problematiskt vilket gör att ägarna söker hjälp, vilket studien visade skedde till viss del hos veterinärer. Veterinärer kan fysiologiskt utesluta eventuella skador och sjukdomar som orsakar de reaktiva beteendena. Dock saknar många veterinärer kunskap om beteendeproblem hos hund (Todd, 2018). Ett samarbete mellan veterinärer och etologer är fördelaktigt och sker till viss mån men kan utvecklas än mer. Hundar som agerar aggressivt ur en rädslerespons kan leda till hundbett på människor vilket innebär kostnader för samhället. På grund av okunskap kan dessa hundar misstas för att vara aggressiva och då omplaceras eller avlivas vilket också innebär en kostnad.

Både gällande valpar födda hos etablerade uppfödare och importerade tidigare gatuhundar finns vissa etiska dilemman. Många uppfödare är väl införstådda i hur viktig socialiseringen är men hos de uppfödare där brister finns kan man fråga sig om det är etiskt att föda upp hundar utan att ge dem tillräckligt med socialisering för att klara det vardagliga livet i samhället. Även för de importerade gatuhundarna finns dilemmat då det är svårt att veta om hundhemmen dessa hundar kommer ifrån har tillräckliga kunskaper och tid att tillgodose behov av socialisering och träning till alla hundar. Likaså finns dilemmat att många kanske tar sig an dessa hundar trots brister i kunskap både utifrån hundens tidigare upplevelser och i hur man bäst hjälper dessa hundar. Det kan även finnas eventuella förväntningar på att de ska anpassa sig till samhället som hundarna inte når upp till. Dilemmat ligger även i att de eventuellt inte blir bättre och måste omplaceras eller avlivas, då efter den stress resan till Sverige gett.

Fortfarande används ofta bestraffande metoder för att lösa beteendeproblem, trots att det kan förvärra problemen (Herron *et al.*, 2009). Aversiva metoder kan göra

hunden rädd, stressad och ängslig (Todd, 2018), vilket spär på upplevelsen för de reaktiva hundarna som i många fall redan är stressade och rädda. Informationen ägarna får från hundkurser, hundpsykologer och hundinstruktörer kan vara motstridiga då de kan besitta olika kunskap och sakna legitimation, vilket betyder att vem som helst får kalla sig något av dessa epiteter (Sveriges Hundföretagare, 2022).

Ur ett socialt perspektiv kan ökade kunskaper om reaktiva hundar, deras beteenden och orsakerna till dessa, bland allmänheten göra att färre ägare till reaktiva hundar känner sig missförstådda och isolerade. Det kan också leda till färre "råd" om bestraffningsbaserade metoder i syfte att lösa problemen. Relationen mellan hundägare och allmänheten blir då mer hållbar. Detsamma gäller för relationen mellan ägare och hund då ägaren besitter mer kunskap om orsaker vilket ger förståelse för hundens beteenden. En medvetenhet om bakomliggande orsaker till reaktivitet kan leda till förebyggande av dessa. Detta gäller såväl uppfödare som ägarna själva.

5.8 Metodens för-och nackdelar

En enkätstudie låg till grund för detta arbete och fördelen med enkäter är att man kan nå ut till många möjliga respondenter. Dock finns alltid risk för egna tolkningar, både vad gäller frågorna och respondentens eget agerande i de frågor där svar på sådant efterfrågades. Det gäller till exempel vilken träningsmetod man använder eftersom det kan vara en känslig fråga där man kan känna socialt tryck på vilka metoder som ska användas. Särskilt gäller detta de respondenter som besvarade enkäten genom gruppen "*Reko hundliv*" som helt tar avstånd från aversiva metoder. Respondenterna kan känna sig obekväma med att ange att de använder sig av positiva bestraffningar eller andra aversiva metoder i träningen. Enligt Kreauter *et al.* (2008) kan respondenterna förvränga sina svar för att följa socialt accepterade normer. Det är dock mest troligt att ägare som är med i sådana grupper redan använder sig av belöningsbaserade metoder, dock kan svaren mer spegla vad ägaren önskar använda sig av och stämmer kanske inte med verkligheten. Samtidigt var enkäten anonym vilket ökar chanserna för sanningsenliga svar. En annan aspekt är att respondenterna bara kunde välja de metoder som fanns tillgängliga i enkäten. Det framkommer alltså inte om de använder sig av några andra metoder än dessa och vilken typ de är. I resultatet om vilka träningsmetoder som användes togs de med som använde sig av skalan 5 och uppåt då procenten räknades ut. De som använde sig av de olika metoderna i mycket liten utsträckning räknades inte in.

Studiens frågeställningar gick till stor del att svara på med enkäten som underlag. Frågeställningen "*Påverkar ägarens kunskaper reaktivitet*" var dock svår att svara

på då inga tydliga resultat gällande frågorna i den berörda frågan gavs på vilken kunskap ägaren besitter. Kunskaperna kan variera stort oavsett om man haft hund tidigare eller inte.

Då enkäten delades i grupper i Facebook där ägare till reaktiva hundar är medlemmar, en av grupperna var specifikt inriktad på reaktiva hundar, är det troligt att ägare som inte är med där inte nåddes av enkäten. Det är troligt att det finns hundägare som inte vet att de har en reaktiv hund, de är således inte med i grupper riktade till reaktiva hundar. Inte heller är det troligt att de deltar i en enkät med namnet enkäten ”Reaktiva hundar i Sverige”. I inlägget efterfrågades reaktiva hundar, man kunde istället ha haft en kort informerande text så även de som inte är kända med begreppet reaktiv kunde delta. Enbart personer som är medlemmar i Facebook nåddes av enkäten vilket kan vara en felkälla då inte alla ägare till reaktiva hundar gavs tillfälle att besvara enkäten. Det kan även vara de ägare som upplever problem med reaktiviteten hos sin hund som är mest benägna att besvara enkäten.

På frågan om hunden varit med om någon obehaglig/traumatisk händelse skapades kategorin ”Gatuhundar”, hit räknades endast de med som angav att hundarna varit gatuhundar eller uppgetts ha levt på gatan. I denna fråga räknades även de som hänvisat till tidigare fråga om anledning till att hunden är reaktiv, och där nämnt att hunden var gatuhund. I frågan varifrån man skaffat hunden fanns dock inget alternativ för specifikt gatuhund, utan det var omplaceringsverksamhet utomlands som stämmer bäst överens om man har en före detta gatuhund. Möjligheten att fler hundar är gatuhundar finns alltså. Dock är det inte säkert att de varit med om något obehagligt eller traumatiskt bara för att de är gatuhundar. Det förekom att de som angett gatuhund inte angett någon traumatisk/obehaglig händelse, det kan bero på att ägarna inte har kännedom om det.

5.9 Studiens användbarhet och framtida forskning

Den här studien belyser problemet med bristande socialisering hos den unga hunden i relation till reaktivitet. Detta kan leda till vidare forskning inom socialisering hos valpar. Studien belyser även att negativ hantering kan ske hos yrkesverksamma inom hund och ett samarbete mellan veterinär och etologer borde öka. Författaren hoppas även att kunskapen om reaktiva hundar ska öka med hjälp av den här studien.

En stor del av den viktiga socialiseringsperioden sker hos uppfödaren, därför kan framtida forskning undersöka hur socialiseringen ser ut hos uppfödarna. Får

valparna tillräcklig och lämplig socialisering kan många eventuella rädslor förhindras och hunden blir en trygg individ vilket främjar god välfärd.

I studien av Buller & Ballantyne (2020) framkom det att ägare till djur med problembeteenden uttrycker negativa känslor kring situationen och känsla av isolering från allmänheten, vilket även visades i viss mån i denna studie. Därför är det även viktigt att undersöka hur ägare till reaktiva hundar mår och hur de upplever allmänhetens syn på dem och deras hundar.

Förslag på framtida frågeställningar:

- Hur ser valpens socialisering ut hos uppfödaren?
- Hur upplever ägare till reaktiva hundar/hundar med problembeteenden bemötandet av allmänheten?
- Vilka träningsmetoder har använts tidigare och upplevs reaktiviteten annorlunda beroende på vilken metod man använder?

Studiens resultat visar att flera hundar utsatts för traumatiska/obehagliga händelser hos yrkesverksamma inom hund, såsom dog-walker, hunddagis och veterinärer. Därför är det viktigt att belysa problemet och att öka kunskapen hos dessa om bemötandet av reaktiva hundar och träningsmetoder för att förebygga stress och obehagliga händelser som kan skapa reaktivitet och rädslor. Det skulle främja välfärden hos hunden.

I den här studien framkom det även att många hundar upplevt negativa händelser kopplade till andra hundar och att hunden påverkats negativt av detta. Det är därför viktigt att öka kunskapen även hos hundägare och allmänheten om vilka konsekvenser det kan ha att låta sin hund vara okopplad. Det är något som även kan påverka den attackerande hunden då den troligen har någon form av problembeteende och eventuellt måste avlivas, vilket är ett stort välfärdsproblem.

5.10 Slutsats

Vid jämförelse i reaktivitet mellan lite och mycket socialisering hos uppfödaren fann vi signifikanta skillnader. Hundar med lite socialisering ansågs av ägarna vara mer reaktiva. Ägarens kunskaper påverkas till stor del av varifrån ägaren får information, då det kan leda till val av träningsmetod som i sin tur kan påverka reaktiviteten. Den största informationskällan för hundägarna till reaktiva hundar var internet, tillsammans med olika sociala forum, följt av hundpsykolog. Den vanligaste träningsmetoden ägare till reaktiva hundar använder är belöningsbaserade. En ökad kunskap om reaktiva hundar, vilka konsekvenser

otillräcklig socialisering och val av träningsmetod har, kan hjälpa till att förebygga reaktivitet hos hund och främja välfärden för dessa.

Populärvetenskaplig sammanfattning

Reaktiva hundar kan man kalla de hundar som reagerar väldigt starkt på olika saker och i olika situationer. De kan reagera genom att till exempel skälla, göra utfall eller vara väldigt uppspelta. Vissa av dessa beteenden kan upplevas som att hunden är arg men de kan reagera på det sättet för att de i själva verket är rädda. Om en hund dagligen möter det den är rädd för under lång tid kan den drabbas av långvarig stress. Det påverkar hundens välfärd mycket negativt och kan leda till att den får ett kortare liv. Även ägare till hundar som beter sig problematiskt kan må dåligt då det kan vara svårt att veta hur man ska göra för att hunden ska bete sig bättre. Det kan leda till att hunden omplaceras eller avlivas vilket också är dåligt för hundens välfärd.

Denna studies syfte var att undersöka om socialisering i tidig ålder och om ägarens kunskaper påverkar reaktivitet hos hund, samt vilka träningsmetoder ägarna använder sig av och varifrån de hämtar information. Studien gjordes via en enkät som skickades ut i hundgrupper på sociala medier där ägare till reaktiva hundar var medlemmar. Resultatet visade att det fanns skillnader i hur mycket socialisering hunden fått i tidig ålder i relation till hur reaktiv ägaren upplever att hunden är. Socialisering innebär att hunden till exempel får träffa många olika människor, djur, andra hundar och uppleva olika miljöer. Detta gör hunden mer van vid olika saker och den reagerar inte lika mycket då den utsätts för något nytt. Resultatet visade också att de allra flesta av ägarna upplevde sin hund som ”ganska reaktiv”. De flesta av ägarna i studien får sin information från internet, sociala medier men många hade även tagit hjälp av hundpsykolog. Det framkom även att många av hundarna har varit med om något traumatisk eller obehagligt tidigare i livet. Det kunde vara allt från att de blivit anfallna av lösa hundar och fasthållna av veterinärer till att ha blivit misshandlad och tränad med hårda metoder. Flera studier har visat att hundar som tränas med hårda metoder, såsom ryck i koppel och att man till exempel tar tag i hunden då den gör fel, gör hundar mer stressade. I den här studien använde sig de flesta av ägarna dock av belöningsbaserade metoder, alltså där man ger till exempel en godis då hunden gör rätt.

Med en ökad kunskap om reaktivitet hos hund kan allmänheten, hundägare och yrkesverksamma inom hund lära sig hur man bemöter dessa på lämpligt sätt men

även hur man förebygger att reaktivitet ska uppstå. Det skulle främja välfärden för hundarna.

Tack

Jag vill rikta ett stort tack till min handledare Maria Andersson som gett oundgänglig hjälp och feedback. Önskar även tacka alla ägare som svarat på enkäten och alla som delat med sig av sina hundars gripande historier. Slutligen vill jag tacka änglahunden Caesar, utan dig hade det här arbetet inte blivit gjort.

Referenser

- Arata, S., Takeuchi, Y., Inoue, M. & Mori, Y. 2014. "Reactivity to stimuli" is a temperamental factor contributing to canine aggression. PLoS ONE, 9(6), e100767
- Bodfäldt, E. 2013. Kontaktkontraktet - En bok om människans samspel med hunden. Sid 89–95. Italien. Eva Bodfäldt Education.
- Buller, K. & Ballantyne, K.C. 2020. Living with and loving a pet with behavioral problems: Pet owners' experiences. Journal of Veterinary Behavior. 37, 41–47.
- Deldalle, S. & Gaunet, F. 2014. Effects of 2 training methods on stress-related behavior of the dog (*Canis familiaris*) and on the dog-owner relationship. Journal of Veterinary Behavior. 9, 58–65.
- Dollion, N., Paulus, A., Champagne, N., St-Pierre, N., St-Pierre, E., Trudel, M. & Plusquellec, P. 2019. Fear/Reactivity in working dogs: An analysis of 37 years of behavioural data from the Mira Foundation's future service dogs. Applied Animal Behavior Science. 221, 104864.
- Dreschel, N.A. 2010. The effects of fear and anxiety on health and lifespan in pet dogs. Applied Animal Behaviour Science. 125, 157–162.
- González-Martínez, Á., Martínez, M.F., Rosado, B., Luño, I., Santamaria, G., Suárez, M.L., Camino, F., de la Cruz, L.F. & Diéguez, F.J. 2019. Association between puppy classes and adulthood behavior of the dog. Journal of Veterinary Behavior. 32, 36–41
- Hart, B.L. & Miller, M.F. 1985. Behavioral profiles of dog breeds. Journal of the American Veterinary Medical Association. 186(11), 1175–1180.
- Herron, M.E., Shofer, F.S. & Reisner, I.R. 2009. Survey of the use and outcome of confrontational and non-confrontational training methods in client-owned dogs showing undesired behaviors. Applied Animal Behaviour Science. 117, 47–54
- Howell, T.J., King, T. & Bennet, P.C. 2015. Puppy parties and beyond: the role of early age socialization practices on adult dog behavior. Veterinary Medicine: Research and Reports. 6, 143–153.
- Joffe, J.M., Rawson, R.A. & Mulick, J.A. 1973. Control of their environment reduces emotionality in rats. Science. 180, 1383–1384.
- Jones, A.C. & Gosling, S.D. 2005. Temperament and personality in dogs (*Canis familiaris*): A review and evaluation of past research. Applied Animal Behaviour Science. 95(1–2), 1–53.
- Jordbruksverket, 2022. <https://jordbruksverket.se/e-tjanster-databaser-och-appar/e-tjanster-och-databaser-djur/hundregistret/statistik-ur-hundregistret> , använd 2022-05-01

- Kreuter, F., Presser, S. & Tourangeau, R. 2008. Social Desirability Bias in CATI, IVR, and Web Surveys: The Effects of Mode and Question Sensitivity. *Public Opinion Quarterly*, 72(5), 847–865.
- Lensen, R.C.M.M., Moons, C. P.H. & Diederich, C. 2019. Physiological stress reactivity and recovery related to behavioral traits in dogs (*Canis familiaris*). *PLoS One*. 14(9), e0222581.
- Levine, E.D., Ramos, D. & Mills, D.S. 2007. A prospective study of two self-help CD based desensitization and counter-conditioning programmes with the use of Dog Appeasing Pheromones for the treatment of firework fears in dog (*Canis familiaris*). *Applied Animal Behaviour Science*, 105(4), 311–329.
- Martí, O., García A., Vallès, A., Harbuz, A.V. & Armario, A. 2001. Evidence that a single exposure to aversive stimuli triggers long-lasting effects in the hypothalamus–pituitary–adrenal axis that consolidate with time. *European Journal of Neuroscience*. 13 (1), 129–136.
- McMillan, F.D., Vanderstichel, R., Stryhn, H., Yu, J. & Serpell, J.A. 2016. Behavioural characteristics of dogs removed from hoarding situations. *Applied Animal Behaviour Science*. 178, 69–79.
- Mehrkam, L.R. & Wynne, C.D.L. 2014. Behavioral differences among breeds of domestic dogs (*Canis lupus familiaris*): Current status of the science. *Applied Animal Behaviour Science*. 155, 12–27
- Mikkola, S., Salonen, M., Puurunen, J., Hakanen, E., Sulkama, S., Araujo, C. & Lohi, H. 2021. Aggressive behaviour is affected by demographic, environmental and behavioural factors in purebred dogs. *Scientific reports*. 11, 9433.
- Miklósi, A. 2014. *Dog behaviour, evolution and cognition*. Oxford University Press. Oxford.
- Overall, K. 2013. *Manual of Clinical Behavioural Medicine for Dogs and Cats*. Elsevier Health Sciences. Sida 648.
- Pirrone, F., Pierantoni, L., Mazzola, S.M., Vigo, D. & Albertini, M. 2015. Owner and animal factors predict the incidence of, and owner reaction toward, problematic behaviors in companion dogs. *Journal of Veterinary Behavior*. 10, 295–301.
- Rooney, N.J. & Cowan, S. 2011. Training methods and owner-dog interactions: Links with dog behaviour and learning ability. *Applied Animal Behaviour Science*. 132(3–4), 169–177.
- Serpell & Hsu. 2001. Development and validation of a novel method for evaluating behavior and temperament in guide dogs. *Applied Animal Behaviour Science*. 72, 347–364.
- Sforzini, E., Michelazzi, M., Spada, E., Ricci, C., Carenzi, C., Milani, S., Luzi, F. & Verga, M. 2009. Evaluation of young and adult dogs' reactivity. *Journal of Veterinary Behavior*. 4(1), 3–10.
- Stewart, G. 2016. *Behavior Adjustment Training 2.0: New Practical Techniques for Fear, Frustration and Aggression in Dogs*. Wenatchee, WA. Dogwise Publishing.
- Svenska kennelklubben, 2022. <https://www.skk.se/sv/nyheter/2022/1/rekordmanga-nya-hundar-registrerade/> , använd 2022-03-30

- Sveriges Hundföretagare. 2022. <https://sverigeshundforetagare.se/agare/h-markt-av-sveriges-hundforetagare/> , använd 2022-05-02
- Tiira, K. & Lohi, H. 2015. Early life experiences and exercise associate with Canine anxieties. PLoS ONE. 10(11), e0141907
- Tiira, K., Sulkama, S. & Lohi, H. 2016. Prevalence, comorbidity, and behavioural variation in canine anxiety. Journal of Veterinary Behaviour. 16, 36–44.
- Todd, Z. 2018. Barriers to the adoption of humane dog training methods. Journal of Veterinary Behavior. 25, 28–34
- Vaterlaws-Whiteside, H. & Hartmann, A. 2017. Improving puppy behaviour using a new standardized socialization program. Applied Animal Behaviour Science. 197, 55–61.
- Vieira de Castro, A.C., Fuchs, D., Munhoz Morello, G., Pastur, S., de Sousa, L. & Olsson, I.A.S. 2020. Does training method matter? Evidence for the negative impact of aversive-based methods in companion dog welfare. PLoS One. 15(12), e0225023.
- Woodward, J.L., Casey, R.A., Lord, M.S., Kinsman, R.H., Da Costa, R.E.P., Knowles, T.G., Tasker, S. & Murray, J.K. 2021. Factors influencing owner-reported approaches to training dogs enrolled in the Generation Pup longitudinal study. Applied Animal Behavior Science. 242, 105404.
- Ziv, G. 2017. The effects of using aversive training methods in dogs - A review. Journal of Veterinary Behavior. 19, 50–60.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Läs om SLU:s publiceringsavtal här:

- <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

☒ JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.